

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. sausio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė politika — Direktyva 2000/78/EB — Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje — 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas — 6 straipsnio 1 dalis — Diskriminacija dėl amžiaus — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos nustatant darbo užmokestį atsižvelgimas į tarnybos laikotarpius iki sueinant 18 metų susiejamas su paaukštinimo terminų prailginimu — Pateisinimas — Tinkamumas pasiekti nustatytą tikslą — Galimybė ginčyti paaukštinimo terminų prailginimą“

Byloje C-417/13

dėl *Oberster Gerichtshof* (Austrija) 2013 m. birželio 27 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. liepos 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ÖBB Personenverkehr AG

prieš

Gotthard Starjakob

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, einantis antrosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas) ir J. L. da Cruz Vilaça,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. gegužės 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- G. Starjakob, atstovaujamo advokato M. Orgler ir D. Rief,
- *ÖBB Personenverkehr AG*, atstovaujamos advokato C. Wolf,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Hesse,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir D. Martin,

susipažinęs su 2014 m. liepos 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 straipsnio ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 7 straipsnio 1 dalies, 16 ir 17 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant G. Starjakob ir *ÖBB–Personenverkehr AG* (toliau – ÖBB) ginčą dėl profesinės atlyginimų sistemos, kurią Austrijos įstatymų leidėjas nustatė siekdamas pašalinti diskriminaciją dėl amžiaus, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2000/78

- 3 Pagal Direktyvos 2000/78 1 straipsnį jos „tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą“.

- 4 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. 1 dalies taikymo tikslais:

- a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu;

<...>“

- 5 Pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies c punktą nevirsijant Europos bendrijai suteiktų įgaliojimų ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, visų pirma kiek tai susiję su įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atlyginimą.

- 6 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos [teisėtus] užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis [požiūris], be kitų dalykų, gali apimti:

- a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą [atleidimo] iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims [išlaikomų asmenų turintiems], siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

b) minimalaus amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo nustatymą siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių privilegijų [minimalių reikalavimų dėl amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo, taikomų siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių lengvatų, nustatymą];

<...>“

- 7 Direktyvos 2000/78 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „siekiant praktiškai užtikrinti visapusišką lygybę, vienodo požiūrio principas nėra vienai valstybei narei nedraudžia toliau taikyti arba imtis konkrečių priemonių, skirtų užkirsti kelią patirti nepatogumus dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių arba juos kompensuoti“.
- 8 Pagal minėtos direktyvos 8 straipsnio 1 dalį „valstybės narės gali įdiegti arba toliau taikyti nuostatas, kurios būtų palankesnės vienodo požiūrio principo įgyvendinimui, nei šioje direktyvoje nustatytos“.
- 9 Šios direktyvos 16 straipsnio a punkte numatyta, jog valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad būtų panaikinti įstatymai ir kiti teisės aktai, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui.
- 10 Direktyvos 2000/78 17 straipsnyje, susijusiame su sankcijomis, nustatyta:

„Valstybės narės nustato taisykles nuobaudoms, taikytinoms už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų jų taikymui užtikrinti. Sankcijos, kurias gali sudaryti kompensacijos nukentėjusiajam sumokėjimas, turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės ne vėliau kaip iki 2003 m. gruodžio 2 d. apie šias nuostatas praneša Komisijai ir nedelsdamos ją informuoja apie visus vėlesnius minėtų nuostatų pakeitimus“.

Austrijos teisė

Vienodo požiūrio įstatymas

- 11 Direktyva 2000/78 į Austrijos teisės sistemą perkelta 2004 m. Vienodo požiūrio įstatymu (*Gleichbehandlungsgesetz, BGBl.*, I, 66/2004, toliau – GIBG). Šio įstatymo 26 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Jeigu dėl to, kad darbdavys pažeidė 17 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtintą vienodo požiūrio principą, darbuotojui ar darbuotojai už tą patį ar panašų darbą mokama mažiau nei darbuotojui ar darbuotojai, kurie nediskriminuojami dėl 17 straipsnyje nurodytų priežasčių, toks darbuotojas ar darbuotoja turi teisę reikalauti, kad darbdavys sumokėtų skirtumą ir atlygintų patirtą neturtinę žalą.“

- 12 GIBG 29 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Terminas įgyvendinti teises pagal 26 straipsnio 1 ir 5 dalis yra šeši mėnesiai. Šis terminas pradedamas skaičiuoti nuo kandidatūros atmetimo arba atsisakymo paauskštinti dienos. <...> Terminas įgyvendinti teises pagal 26 straipsnio 11 dalį yra vieni metai. Iš 26 straipsnio 2, 3, 4, 6, 8, 9 ir 10 dalių kylančioms teisėms taikomas [Civilinio kodekso (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, toliau – ABGB)] 1486 straipsnyje nustatytas trejų metų senaties terminas <...>.“

ABGB

- 13 ABGB 1480 straipsnis susijęs su senatimi. Remiantis šiuo straipsniu, „reikalavimams dėl nesumokėtų metinių išmokų, pirmiausia palūkanų, pensijų, išlaikymo išmokų, išmokų išlaikomiems asmenims, kapitalo amortizacijos išmokų, taikomas trejų metų senaties terminas; nepasinaudojus tokia teise per trisdešimt metų, ji išnyksta“.

- 14 ABGB 1486 straipsnyje „Specialieji senaties terminai“ numatyta:

„Nustatomas trejų metų senaties terminas šiems reikalavimams:

<...>

5. Darbuotojų reikalavimams dėl jų darbo užmokesčio ir išlaidoms pagal pagalbinių darbininkų, padinių darbuotojų, namudininkų ir bet kurių privačiai samdomų darbuotojų darbo sutartis padengti.

<...>.“

1963 m. Geležinkelio darbuotojų atlyginimų mokėjimo taisyklės

- 15 Iki 1995 m. gruodžio 31 d. įdarbintiems Austrijos geležinkelio darbuotojams taikyta paaukštinimo sistema, nustatyta 1963 m. Federalinio geležinkelio darbuotojų atlyginimų mokėjimo taisyklių (*Bundesbahn-Besoldungsordnung 1963, BGBL.*, 170/1963, toliau – BO 1963) 3 straipsnyje, kuriame numatyta:

„(1) Paaukštinant reikšminga atskaitos diena turi būti nustatyta taip, kad, išskyrus laikotarpius iki 18 metų amžiaus ir atsižvelgiant į ribojamąsias 4–8 dalių nuostatas, iki priėmimo į darbą (tarnybą) dienos įskaitomi:

- a) visi 2 dalyje nurodyti laikotarpiai;
- b) kiti laikotarpiai, dalijant jų trukmę per pusę.

(2) Pagal 1 dalies a punktą iki priėmimo į darbą (tarnybą) dienos turi būti įskaitomas:

- 1. laikotarpis, išdirbtas darbe, kuriame bent pusė visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams nustatyto darbo laiko dirbama pagal darbo santykius Austrijos geležinkelyje. <...>

<...>

(6) Draudžiama tą patį laikotarpį įskaityti daugiau nei vieną kartą, išskyrus [1974 m. Federalinio geležinkelio darbuotojų atlyginimų mokėjimo taisyklių (*Bundesbahn-Besoldungsordnung 1974, BGBL.* 263)] 32 straipsnyje numatytą galimybę įskaityti du kartus. <...>“

Federalinio geležinkelio įstatymas

- 16 Susitarus socialiniams partneriams Federalinio geležinkelio įstatymas (*Bundesbahngesetz, BGBl.*, 852/1992, toliau – ÖBB-G) buvo pakeistas 2011 m. Įstatymu (*BGBl.*, I, 129/2011, toliau – 2011 m. Įstatymas). Šiuo įstatymu, be kita ko, pakeista BO 1963 3 straipsnyje nustatyta sistema. Dabar ÖBB-G 53a straipsnyje numatyta:

„(1) Tarnautojams ir pensinio amžiaus asmenims, kurie Austrijos geležinkelio bendrovėje (ÖBB) <...> yra įsidarbinę ar įsidarbins iki 2004 m. gruodžio 31 d. ir kuriems individuali paaukštinant reikšminga atskaitos diena yra ar bus nustatyta remiantis [BO 1963] 3 straipsniu, ši data nustatoma iš naujo, perdavus informaciją apie įskaitytinus tarnybos laikotarpius remiantis toliau išdėstytomis nuostatomis:

1. Paaukštinant reikšminga atskaitos diena turi būti nustatyta taip, kad <...> kaip iki priėmimo į tarnybą dienos laikotarpiai įskaitomi laikotarpiai (Z 2), išdirbti po birželio 30 d. tų metų, kuriais buvo užbaigtas arba turėjo būti užbaigtas devynerių metų privalomasis mokymas, skaičiuojant nuo pirmosios šio mokslo pakopos pradžios.
2. Įskaitytini laikotarpiai numatyti galiojančiose įskaitymą reglamentuojančiose taisyklėse, kurios įtvirtintos taikytinose BO 1963 <...> nuostatose.

(2) Pagal 1 dalį naujai nustačius individualią paaukštinant reikšmingą atskaitos dieną taikomos šios nuostatos:

1. Kiekvienas paaukštinimo laikotarpis, nustatytas kiekvienam iš pirmųjų trijų darbo užmokesčio pakopų, prailginamas vienais metais.
2. Paaukštinama sausio 1 d. po to, kai sueina kiekvienas paaukštinimo laikotarpis (paaukštinimo diena).
3. Naujai nustatyta konkreti paaukštinant reikšminga atskaitos diena netaikoma, jeigu dėl to nustatomas mažesnis darbo užmokestis, nei nustatytasis iki šios dienos.

<...>

(4) Kad būtų naujai nustatyta paaukštinant reikšminga atskaitos diena, pagal 1 dalį įskaitytinus tarnybos laikotarpius tarnautojai ir pensinio amžiaus asmenys turi tinkamai įrodyti pateikdami darbdavio išduotą formuliara. Asmenims, kurie nepateikia šių įrodymų, pateikia netinkamus arba ne visus įrodymus, toliau galioja jiems anksčiau taikyta paaukštinant reikšminga atskaitos diena <...>.

(5) Su darbo užmokesčiu susijusių reikalavimų dėl naujai nustatytos paaukštinant reikšmingos atskaitos dienos atžvilgiu laikotarpis nuo 2009 m. birželio 18 d. iki [2011 m. Įstatymo] paskelbimo dienos neįskaitomas į trejų metų senaties terminą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 17 G. Starjakob, gimęs 1965 m. gegužės 11 d., 1990 m. vasario 1 d. pradėjo dirbti įmonėje, kurios teises vėliau perėmė ÖBB. Jį paaukštinant reikšminga atskaitos diena buvo nustatyta atsižvelgiant į pusę G. Starjakob mokomosios praktikos, atliktos jam suėjus 18 metų, laikotarpio, o pagal BO 1963 3 straipsnį mokomosios praktikos, atliktos iki šio amžiaus, laikotarpis nebuvo įskaitytas.

- 18 2012 m., remdamasis Sprendimu *Hütter* (C-88/08, EU:C:2009:381), G. Starjakob pareiškė ÖBB ieškinį dėl atlyginimo, kuris jam būtų sumokėtas už 2007–2012 m. laikotarpį, jeigu jį paaukštinant reikšminga atskaitos diena būtų apskaičiuota įskaitant mokomosios praktikos prieš jam sueinant 18 metų laikotarpį, skirtumo sumokėjimo.
- 19 *Landesgericht Innsbruck* (Insbuko apygardos teismas) atmetė ieškinį, konstatavęs, kad ÖBB-G 53a straipsniu buvo pašalinta diskriminacija dėl amžiaus. Jis nusprendė, kad G. Starjakob gali reikalauti, kad paaukštinant reikšminga atskaitos diena būtų apskaičiuojama pagal šio straipsnio 1 dalį tik tuomet, jeigu jis sutiktų su šio straipsnio 2 dalyje nurodytomis šios naujos atskaitos dienos pasekmėmis, susijusiomis su paaukštinti reikalingų laikotarpių prailginimu, ir jeigu pateiktų tarnybos laikotarpių, į kuriuos atsižvelgtina taikant šio straipsnio 4 dalį, įrodymą (bendradarbiavimo pareigą). Kadangi G. Starjakob dar nebuvo pateikęs šio įrodymo, toliau buvo laikomasi jam paaukštinti pagal BO 1963 3 straipsnį nustatytos atskaitos dienos.
- 20 Apeliacinėje instancijoje *Oberlandesgericht Innsbruck* (Insbuko aukštesnysis apygardos teismas) patenkinio G. Starjakob prašymą. Jis nusprendė, kad, nesant šių įrodymų, G. Starjakob taikytina teisinė padėtis buvo numatyta BO 1963, tačiau ji buvo diskriminacinė. Todėl teismas konstatavo, kad reikėjo nustatyti naują paaukštinat G. Starjakob reikšmingą atskaitos dieną, atsižvelgiant į mokomosios praktikos, atliktos prieš jam sueinant 18 metų, laikotarpį ir neprailginant paaukštinti reikalaujamų laikotarpių
- 21 Tokiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Chartijos] 21 straipsnį kartu su Direktyvos 2000/78 7 straipsnio 1 dalimi, 16 ir 17 straipsniais reikia aiškinti taip, kad:
- a) darbuotojas, kurio atžvilgiu darbdavys, remdamasis įstatyme nustatytu dėl amžiaus diskriminuojančiu darbo laikotarpių įskaitymu, iš pradžių nustatė neteisingą paaukštinant reikšmingą atskaitos dieną, bet kuriuo atveju turi teisę gauti darbo užmokesčio skirtumą, remdamasis nediskriminuojančia paaukštinant reikšminga atskaitos diena;
 - b) arba vis dėlto taip, kad atitinkama valstybė narė turi galimybę nediskriminuojančiai įskaitydama darbo laikotarpius pašalinti diskriminaciją dėl amžiaus ir be finansinės kompensacijos (iš naujo nustatydama paaukštinant reikšmingą atskaitos dieną, kai kartu prailginamas paaukštinimo laikotarpis), ypač jeigu šiuo su darbo užmokesčiu nesusijusiu sprendimu siekiama išsaugoti darbdavio mokumą ir išvengti pernelyg didelio darbo krūvio naujai apskaičiuojant darbo užmokesť?
2. Jei atsakymas į pirmojo klausimo b punktą būtų teigiamas:
- ar toks nediskriminuojantis darbo laikotarpių įskaitymas:
- a) gali būti įstatymu nustatytas ir atgaline data (šioje byloje atgaline data [2011 m. Įstatymu]) arba
 - b) ar jis taikomas tik nuo naujų įskaitymo ir paaukštinimo nuostatų priėmimo arba paskelbimo dienos?

3. Jei atsakymas į pirmojo klausimo b punktą būtų teigiamas:

ar [Chartijos] 21 straipsnį kartu su Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1, 2 dalimis ir 6 straipsnio 1 dalimi reikia aiškinti taip, kad:

- a) įstatymo nuostata, kurioje dėl darbo laikotarpių karjeros pradžioje numatytas ilgesnis paaukštinimo laikotarpis, todėl apsunkinamas perkėlimas į paskesnę darbo užmokesčio lygį, reiškia netiesioginį skirtingą požiūrį dėl amžiaus;
- b) ir – jei atsakymas į a punktą būtų teigiamas – atsižvelgiant į nedidelę profesinę patirtį karjeros pradžioje, tokia nuostata yra tinkama ir reikalinga?

4. Jei atsakymas į pirmojo klausimo b punktą būtų teigiamas:

ar Direktyvos 2000/78 7 straipsnio 1 dalį ir 8 straipsnio 1 dalį su 6 straipsnio 1 dalimi reikia aiškinti taip, kad ankstesnės, dėl amžiaus diskriminuojančios sistemos padariniai, toliau taikomi vien dėl to, kad darbuotojas būtų apsaugotas nuo nepalankios, su pajamų gavimu susijusios padėties, kuri atsiranda dėl naujos, nediskriminuojančios sistemos (darbo užmokesčio užtikrinimo sąlyga), yra leistini ir pateisinami įgytų teisių ir teisėtų lūkesčių apsaugos pagrindais?

5. Jeigu atsakymai į pirmojo klausimo b punktą ir trečiojo klausimo b punktą būtų teigiami:

- a) ar įstatymų leidėjas, nustatydamas įskaitytinus darbo laikotarpius, gali įtvirtinti darbuotojo bendradarbiavimo pareigą (prievolę) ir perėjimą prie naujos įskaitymo ir paaukštinimo sistemos susieti su šios prievolės vykdymu?
- b) ar darbuotojas, kuris nevykdo jam nustatytos bendradarbiavimo pareigos naujai nustatant paaukštinant reikšmingą atskaitos dieną pagal naują, nediskriminuojančią įskaitymo ir paaukštinimo sistemą, todėl sąmoningai nepasinaudoja nediskriminuojančia sistema, savo noru likdamas ankstesnėje, dėl amžiaus diskriminuojančioje įskaitymo ir paaukštinimo sistemoje, gali remtis diskriminacija dėl amžiaus pagal ankstesnę sistemą, ar vis dėlto tai, kad pasilieka ankstesnėje, diskriminuojančioje sistemoje tik dėl galimybės pareikšti piniginius reikalavimus, reiškia, kad piktnaudžiaujama teise?

6. Jei atsakymai į pirmojo klausimo a arba b punktus ir antrojo klausimo b punktą būtų teigiami:

ar pagal [Chartijos] 47 straipsnio pirmoje pastraipoje ir ESS 19 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą Sąjungos teisės veiksmingumo principą reikalaujama, kad Sąjungos teise pagrįstų reikalavimų senaties terminas prasidėtų tik tuomet, kai paskelbtu reikšmingu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu aiškiai paaiškinama teisinė situacija?

7. Jei atsakymai į pirmojo klausimo a arba b punktus ir antrojo klausimo b punktą būtų teigiami:

ar remiantis Sąjungos teisėje įtvirtintu lygiavertiškumo principu reikalaujama, kad ieškiniams pagal naują įskaitymo ir paaukštinimo sistemą senaties sustabdymas, nustatytas nacionalinėje teisėje ([ÖBB-G] 53a straipsnio 5 dalis), būtų taikomas ir ieškiniams dėl darbo užmokesčio skirtumo, susidariusio pagal ankstesnę, dėl amžiaus diskriminuojančią sistemą, išmokėjimo?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo b punkto ir ketvirtąjo klausimo

- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmojo klausimo b punkte ir ketvirtajame klausime, kuriuos reikia nagrinėti kartu ir pirmiausia, iš esmės klausia, ar Sąjungos teisė, ypač Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad ja draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose siekiant panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus atsižvelgiama į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų ir kartu metais prailginamas laikotarpis, kurio reikalaujama paaugštinat, kai suteikiamos trys pirmosios atlyginimo pakopos.
- 23 Pirmiausia reikia išnagrinėti, ar taikant ÖBB-G 53 straipsnį laikomasi skirtingo požiūrio, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad pagal šią nuostatą „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos“. Jos 2 straipsnio 2 dalies a punkte patikslinama, kad siekiant taikyti šio straipsnio 1 dalį tiesioginė diskriminacija yra tada, kai dėl bet kurios šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai, nei panašioje situacijoje elgiamasi su kitu asmeniu.
- 24 Pagrindinėje byloje šiam palyginimui reikšmingos asmenų kategorijos yra, viena vertus, tarnautojai, kurie profesinę patirtį, nors iš dalies, įgijo prieš tai, kai jiems suėjo 18 metų (toliau – pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojami tarnautojai), ir, kita vertus, tarnautojai, kurie tokio paties pobūdžio ir panašios trukmės profesinę patirtį įgijo sulaukę šio amžiaus (toliau – pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojami tarnautojai).
- 25 Kiek tai susiję su skirtingo požiūrio į šias dvi tarnautojų kategorijas egzistavimu, pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, jog, priėmus Sprendimą *Hütter* (EU:C:2009:381), Austrijos įstatymų leidėjas, priėmęs ÖBB-G 53 straipsnį, įgyvendino BO 1963 3 straipsnio tekstą ir nustatė tokią darbo užmokesčio ir paaugštinimo sistemą, kuri, siekiant nustatyti paaugštinant reikšmingą atskaitos datą, leidžia atsižvelgti į tarnybos laikotarpius po birželio 30 d., einančius po bendrojo devynerių metų privalomo mokymosi laikotarpio, nesvarbu, ar jie įgyti prieš sueinant 18 metų, ar po. Kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atskaitos data nuo šiol nustatoma nediskriminuojant dėl amžiaus.
- 26 Vis dėlto reikia išnagrinėti, ar pagal ÖBB-G 53a straipsnį dviem atitinkamoms tarnautojų kategorijoms ir toliau taikomas skirtingas požiūris.
- 27 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamiems tarnautojams, dėl kurių remiantis ÖBB-G 53a straipsnio 4 dalimi atsižvelgiama į tarnybos laikotarpius iki jų 18-ojo gimtadienio, taikoma šios straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta, kad kiekvienas paaugštinimo laikotarpis, nustatytas kiekvienam iš pirmųjų trijų darbo užmokesčio pakopų, prailginamas vienais metais, ir dėl to paskesnio paaugštinimo terminas pailgėja trejais metais.
- 28 Tačiau, kalbant apie pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamus tarnautojus, reikia konstatuoti, kad jie neturi jokio pagrindo prašyti taikyti naują atskaitos dienos apskaičiavimą siekiant juos paaugštinti, nes jie neįgijo tarnybos laikotarpį iki 18 metų. Bet kuriuo atveju ÖBB-G 53a straipsnio 2 dalies 3 punkte numatyta, kad naujai nustatyta individuali paaugštinant reikšminga atskaitos diena netaikoma, jeigu dėl to nustatomas mažesnis darbo užmokestis, nei nustatytasis iki šios dienos. Taigi, kadangi taikant šią nuostatą laikotarpis, reikalaujamas paaugštinant, prailgintas vienais metais kiekvienai trijų pirmųjų atlyginimo pakopų ir dėl to sumažėja jų darbo užmokestis, šiems privilegijuotiems pareigūnams netaikoma ši nuostata, priešingai pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams, kurie bendradarbiavo tam, kad būtų iš naujo nustatyta atskaitos diena.

- 29 Taigi, nustatydamas ÖBB-G 53a straipsnio 2 dalies 1 punktą Austrijos įstatymų leidėjas įtvirtino nuostatą, pagal kurią ir toliau taikomas skirtingas požiūris pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams ir pagal šią sistemą privilegijuojamiems tarnautojams, kiek tai susiję su jų pozicija darbo užmokesčio lentelėje ir atitinkamu darbo užmokesčiu.
- 30 Taip pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės norma ne tik neutralizuoja iš atsižvelgimo į tarnybos laikotarpius, įgytus iki sueinant 18 metų, kylančią naudą, kaip tai matyti iš šio sprendimo 27 punkto, bet taip pat dėl jos mažiau palankioje padėtyje atsiduria tik pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojami tarnautojai, nes paaukštinimo terminų prailginimas gali būti taikomas tik jiems. Todėl nepalankus šios sistemos poveikis šių tarnautojų atžvilgiu nebuvo visiškai sustabdytas (Sprendimo *Schmitzer*, C-530/13, EU:C:2014:2359, 34 punktas).
- 31 Kadangi kiekvienas laikotarpis, būtinas paaukštinant visose pirmose trijose pakopose, vienais metais prailginamas tik tarnautojams, kurie įgijo tarnybos laikotarpių iki jiems sueinant 18 metų, konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės normoje įtvirtintas amžiaus kriterijumi tiesiogiai grindžiamas skirtingas požiūris, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 35 punktą).
- 32 Toliau reikia išnagrinėti, ar šis skirtingas požiūris gali būti pateisintas.
- 33 Iš tiesų Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje paaiškinta, kad valstybės narės gali numatyti, jog skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę ji objektyviai ir tinkamai pateisina teisėti tikslai, įskaitant teisėtus užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šių tikslų siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 37 punktas).
- 34 Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad valstybės narės turi didelę diskreciją ne tik pasirinkti tai, kaip bus siekiama nustatyto tikslo, be kita ko, socialinės ir užimtumo politikos srityje, bet ir nustatyti šiam tikslui pasiekti tinkamas priemones (Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 38 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normos visų pirma skirtos nediskriminacinei darbo užmokesčio ir paaukštinimo sistemai nustatyti. Vadovaujantis šia reforma, taisyklėmis, kuriomis atskaitos datų peržiūra susiejama su kiekvieno suinteresuotojo asmens prašymu, ir taisyklėmis, susijusiomis su paaukštinimo terminų prailginimu, siekiama finansinio neutralumo, administravimo ekonomijos, įgytų teisių paisymo ir teisėtų lūkesčių apsaugos tikslų.
- 36 Pirma, kalbant apie pagrindinėje byloje nagrinėjamomis teisės normomis siekiamą finansinio neutralumo tikslą, primintina, kad pagal Sąjungos teisę valstybėms narėms, greta politinių, socialinių ar demografinių veiksmų, nedraudžiama atsižvelgti į su biudžetu susijusius veiksmus, jeigu jos tai darydamos pirmiausia laikosi bendrojo diskriminacijos dėl amžiaus draudimo principo. Nors šiuo atžvilgiu su biudžetu susiję veiksniai gali būti pagrindas valstybei narei renkantis socialinę politiką ir daryti įtaką priemonių, kurias ji nori priimti, pobūdžiui arba mastui, vien tokie veiksniai negali būti teisėtas tikslas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį (Sprendimo *Fuchs ir Köhler*, C-159/10 ir C-160/10, EU:C:2011:508, 73 ir 74 punktai). Taip yra ir administracinio pobūdžio veiksmų, kuriuos mini prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir Austrijos vyriausybė, atveju (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 37 Antra, kalbant apie pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamų tarnautojų įgytų teisių paisymą ir teisėtų lūkesčių apsaugą, kiek tai susiję su jų darbo užmokesčiu, pažymėtina, kad tai yra teisėti užimtumo politikos ir darbo rinkos tikslai, pereinamuoju laikotarpiu galintys pateisinti ankstesnių atlyginimų, taigi ir amžiaus kriterijumi grindžiamos diskriminacinės sistemos, palikimą (Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 42 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).
- 38 Šioje byloje reikia konstatuoti: kadangi ÖBB-G 53a straipsnio 2 dalies 3 punkte numatytas naujai nustatytinos individualios paaugštinant reikšmingos atskaitos dienos netaikymas, jeigu dėl to nustatomas mažesnis atitinkamų tarnautojų darbo užmokestis, naujoje atlyginimų sistemoje išsaugomos jų teisės, įgytos atlyginimų atžvilgiu.
- 39 Tačiau šie tikslai negali pateisinti priemonės, kuria galutinai paliekamas galioti, nors tik tam tikrų asmenų atžvilgiu, skirtingas požiūris dėl amžiaus, kurį diskriminacinės sistemos reforma, kurios sudėtinė dalis yra ši priemonė, siekiama pašalinti. Tokia priemonė, net jei gali užtikrinti pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamų tarnautojų įgytų teisių ir teisėtų lūkesčių apsaugą, negali nustatyti nediskriminacinės sistemos pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams (Sprendimo *Schmitzer*, EU:C:2014:2359, 44 punktą).
- 40 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmojo klausimo b punktą ir ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisę, ypač Direktyvos 2000/78 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad ja draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose siekiant panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus atsižvelgiama į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų, bet kuriuose kartu nustatyta taisyklė, iš tikrųjų galinti būti taikoma tik tokią diskriminaciją patiriantiems asmenims ir pagal kurią vienais metais prailginamas laikotarpis, reikalaujamas paaugštinant kiekvienoje iš trijų pirmųjų atlyginimo pakopų, ir kuriuose šitaip galutinai išlaikoma diskriminacija dėl amžiaus.

Dėl pirmojo klausimo a punkto

- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmojo klausimo a punktu iš esmės klausia, ar Direktyvos 2000/78 16 ir 17 straipsnius reikia aiškinti taip, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais siekiama panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus, tarnautojui, į kurio darbo laikotarpius iki sukankant 18 metų neatsižvelgta apskaičiuojant jo paaugštinimą, turi būti būtinai suteikiama teisė gauti piniginę kompensaciją, kuri atitiktų skirtumą tarp atlyginimo, kurį jis būtų gavęs, jei nebūtų tokios diskriminacijos, ir tarp realiai gauto atlyginimo.
- 42 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Direktyvos 2000/78 17 straipsnis nėra reikšmingas pateiktam klausimui, kuris susijęs ne su nacionalinės teisės nuostatų, priimtų taikant šią direktyvą, pažeidimu, o su nacionalinės teisės aktu, kuriuose, kaip matyti iš atsakymo į pirmojo klausimo b punktą ir ketvirtąjį klausimą, įtvirtinta šiai direktyva prieštaraujanti diskriminacija dėl amžiaus, taikymu.
- 43 Toliau reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2000/78 16 straipsnį valstybės narės privalo panaikinti įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie prieštarauja vienodo požiūrio principui.
- 44 Šiame straipsnyje nenurodyta konkreti priemonė, kurios valstybės narės ar privatus darbdavys privalo imtis diskriminacijos draudimo pažeidimo atveju, bet jiems paliekama laisvė patiems pasirinkti įvairius sprendimus, tinkamus pasiekti šiomis atitinkamomis nuostatomis siekiamam tikslui, atsižvelgiant į galimas skirtingas situacijas.
- 45 Taigi reikia konstatuoti, kad šis straipsnis aiškintinas taip, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais siekiama panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus, tarnautojui, į kurio tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų neatsižvelgta apskaičiuojant jo paaugštinimą, nebūtinai turi būti suteikiama teisė gauti piniginę kompensaciją, kuri atitiktų skirtumą tarp atlyginimo, kurį jis būtų gavęs, jei nebūtų tokios diskriminacijos, ir tarp realiai gauto atlyginimo.

- 46 Atitinkamai, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, kai konstatuota Sąjungos teisei priešinga diskriminacija ir kol nėra priimtos vienodą požiūrį atkuriančios priemonės, lygybės principo laikymasis gali būti užtikrintas tik neprivilegiuotai kategorijai priklausantiems asmenims suteikiant tas pačias privilegijas kaip ir priklausantiems privilegiuotai kategorijai, t. y. taikoma sistema, kuri, neteisingai taikant Sąjungos teisę, lieka viena tinkama atskaitos sistema (žr. Sprendimo *Jonkman ir kt.*, C-231/06–C-233/06, EU:C:2007:373, 39 punktą ir Sprendimo *Landtová*, C-399/09, EU:C:2011:415, 51 punktą).
- 47 Teisingumo Teismas patikslino, kad šis sprendimas gali būti taikomas tik tuomet, jei yra tinkama atskaitos sistema (žr. Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12-C-506/12, EU:C:2014:2005, 96 punktą). Būtent toks atvejis yra pagrindinėje byloje.
- 48 Iš atsakymo į pirmojo klausimo b punktą ir ketvirtąjį klausimą matyti, kad Sąjungos teisė, ypač Direktyva 2000/78, ir toliau nebuvo teisingai taikyta priėmus pagrindinėje byloje nagrinėjamus nacionalinės teisės aktus. Taigi pagal ankstesnę sistemą privilegijuojamiems tarnautojams taikoma sistema yra vienintelė tinkama sistema. Todėl vienodo požiūrio atkūrimas atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, apima tokių pačių privilegijų, kuriomis galėjo naudotis pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojami tarnautojai, suteikimą pagal tokią sistemą diskriminuojamiems tarnautojams, kiek tai susiję su atsižvelgimu į tarnybos laikotarpius iki sueinant 18 metų, ir atlyginimo pakopos paaukštinimą.
- 49 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmojo klausimo a punktą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisė, ypač Direktyvos 2000/78 16 straipsnis, aiškintinas taip, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais siekiama panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus, tarnautojui, į kurio tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų neatsižvelgta apskaičiuojant jo paaukštinimą, nebūtinai turi būti suteikiama teisė gauti piniginę kompensaciją, atitinkančią skirtumą tarp atlyginimo, kurį jis būtų gavęs, jei nebūtų tokios diskriminacijos, ir tarp realiai gauto atlyginimo. Vis dėlto atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kol diskriminaciją dėl amžiaus panaikinti sistema nepriimta laikantis to, kas numatyta Direktyvoje 2000/78, vienodo požiūrio atkūrimas apima tokių pačių privilegijų, kuriomis galėjo naudotis pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojami tarnautojai, suteikimą pagal ją diskriminuojamiems tarnautojams, kiek tai susiję ne tik su atsižvelgimu į tarnybos laikotarpius iki sueinant 18 metų, bet ir į atlyginimo pakopos paaukštinimą.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 50 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmojo klausimo b punktą ir ketvirtąjį klausimą, nereikia atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl penktojo klausimo

- 51 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas penktuoju klausimu iš esmės teiraujasi, ar Sąjungos teisė, ypač Direktyvą 2000/78, reikia aiškinti taip, kad ja draudžiama, kad nacionalinis įstatymų leidėjas, siekdamas atsižvelgti į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų, numatytų bendradarbiavimo pareigą, pagal kurią tarnautojas turi savo darbdaviui pateikti su šiais laikotarpiais susijusius įrodymus, ir kad, nesant tokio bendradarbiavimo, jam toliau taikoma ankstesniam paaukštinimui taikytina atskaitos diena. Šis teismas taip pat klausia, ar tai, kad tarnautojas nevykdo šios pareigos ir dėl to savanoriškai lieka ankstesnėje sistemoje vien dėl galimybės pareikšti piniginių reikalavimų, yra piktnaudžiavimas teise.

- 52 Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad nustatant naują individualią atskaitos dieną reikia, kad atitinkamas tarnautojas bendradarbiautų ir kad pagal ÖBB-G 53a straipsnio 4 dalies pirmą sakinį praneštų savo darbdaviui apie tarnybos laikotarpius, įgytus iki sukankant 18 metų. Remiantis ÖBB-G 53a straipsnio 4 dalies antru sakiniu, jeigu tarnautojas nepateikia šios informacijos, jį paaukštinant toliau taikoma atskaitos diena, nustatyta pagal BO 1963 3 straipsnį.
- 53 Šis bendradarbiavimas reikalingas, kad būtų galima apskaičiuoti atskaitos dieną nustatant paaukštinimą be diskriminacijos, nes nebūtų pagrįsta reikalauti, kad darbdavys pats nustatytų kiekvieno savo tarnautojo ankstesnius tarnybos laikotarpius. Be to, reikia pažymėti, kad nagrinėjami asmeniniai tarnautojo interesai ir kad bendradarbiavimo pareiga yra išankstinė sąlyga, būtina tam, kad darbdavys galėtų įvykdyti savo teisinius įsipareigojimus, visų pirma kylančius iš ÖBB-G 53a straipsnio 1 dalies 1 punkto, kuris buvo priimtas siekiant atsižvelgti į Sprendime *Hütter* (EU:C:2009:381) nustatytus reikalavimus.
- 54 Todėl reikia konstatuoti, kad nei Direktyvos 2000/78 16 straipsnis, nei jokia kita šios direktyvos nuostata neprieštarauja tam, kad nuostatoje, kaip antai ÖBB-G 53a straipsnio 4 dalyje, būtų numatyta bendradarbiavimo pareiga, pagal kurią tarnautojas turi savo darbdaviui pateikti su tarnybos laikotarpiais, įgytais iki sukankant 18 metų, susijusius įrodymus, kad į šiuos laikotarpius būtų atsižvelgta.
- 55 Dėl galimo piktnaudžiavimo teise reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką asmenys negali remtis Europos Sąjungos teisės normomis sukčiaudami arba piktnaudžiaudami (žr., be kita ko, Sprendimo *Halifax ir kt.*, C-255/02, EU:C:2006:121, 68 punktą; Sprendimo *SICES ir kt.*, C-155/13, EU:C:2014:145, 29 punktą bei Sprendimo *Torresi*, C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 42 punktą).
- 56 Norint konstatuoti, kad yra piktnaudžiuojama, reikia, kad būtų objektyvus ir subjektyvus elementai. Kalbant apie objektyvų elementą, pažymėtina, kad iš objektyvių aplinkybių visumos turi būti matoma, jog, nors formaliai Sąjungos teisės aktuose numatytos sąlygos įvykdytos, šiose teisės normose numatytas tikslas nebuvo pasiektas. Dėl subjektyvaus elemento reikia nurodyti, jog turi būti aišku, kad siekiama gauti nepagrįstos naudos iš Sąjungos teisės akto, dirbtinai sukuriant sąlygas, numatytas šiai naudai gauti (žr. Sprendimo *Torresi*, EU:C:2014:2088, 44–46 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).
- 57 Pagrindinėje byloje iš į pirmąjį ir ketvirtąjį klausimus pateikto atsakymo matyti, kad nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose visuomet buvo įtvirtinta diskriminacija dėl amžiaus. Šiomis aplinkybėmis atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 46–48 punktuose, G. Starjakob atsisakymas bendradarbiauti, kad būtų taikomi šie teisės aktai, ir jo ieškinys dėl atlyginimo, kuris jam būtų sumokėtas už 2007–2012 m. laikotarpį, jeigu jį paaukštinant reikšminga atskaitos diena būtų apskaičiuota įskaitant tarnybos prieš jam sueinant 18 metų laikotarpį, skirtumo sumokėjimo, kuriuo jis siekė vienodo požiūrio, palyginti su pagal ankstesnę sistemą privilegijuojamais tarnautojais, atkūrimo, negali būti laikomi piktnaudžiavimu teise, kuriuo būtų siekiama gauti su Sąjungos teisės aktais nesuderinamos naudos.
- 58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisę, ypač Direktyvos 2000/78 16 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad ja nedraudžiama, kad nacionalinis įstatymų leidėjas, siekdamas atsižvelgti į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų, numatytų bendradarbiavimo pareigą, pagal kurią tarnautojas turi savo darbdaviui pateikti su šiais laikotarpiais susijusių įrodymų. Vis dėlto tai, kad tarnautojas atsisako bendradarbiauti, kad būtų taikomi nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, kuriuose, pažeidžiant Direktyvą 2000/78, įtvirtinta diskriminacija dėl amžiaus, ir jo ieškinys dėl mokėjimo, skirto atkurti vienodą požiūrį, palyginti su pagal ankstesnę sistemą privilegijuojamais tarnautojais, nėra piktnaudžiavimas teise.

Dėl šeštojo klausimo

- 59 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šeštuoju klausimu iš esmės teiraujasi, ar veiksmingumo principą reikia aiškinti kaip reikalaujantį, kad nacionalinėje teisėje įtvirtintas teisių, kurios kyla iš Sąjungos teisės, įgyvendinimo senaties terminas neprasidėtų prieš paskelbiant Teisingumo Teismo sprendimą, kuriame išnagrinėta teisinė situacija atitinkamoje srityje.
- 60 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, apeliacinės instancijos teismas mano, kad iki paskelbiant Sprendimą *Hütter* (EU:C:2009:381) buvo teisinė kliūtis pareikšti ieškinį dėl skirtingų peržiūrėtinų teisių įgyvendinimo ir kad senaties terminas negalėjo prasidėti iki 2009 m. birželio 18 d., t. y. šio sprendimo paskelbimo dienos.
- 61 Šiuo klausimu reikia priminti, kad remiantis nusistovėjusia teismo praktika, jei nėra atitinkamą sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės nuostatų, kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti ieškinį, skirtą iš Sąjungos teisės kylančių asmens teisių apsaugai užtikrinti, procesines taisykles su sąlyga, kad tokios taisyklės nebus mažiau palankios, nei taikomos panašioms nacionaline teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas) ir kad dėl jų naudojimosi Sąjungos teisės sistemoje nustatytais teisėmis netaps praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (žr., be kita ko, Sprendimo *Fiamingo ir kt.*, C-362/13, C-363/13 ir C-407/13, EU:C:2014:2044, 63 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 62 Dėl veiksmingumo principo Teisingumo Teismas yra pripažinęs, jog tai, kad teisinio saugumo sumetimais nustatomi protingi senaties terminai ieškiniui pareikšti, atitinka Sąjungos teisę, jeigu dėl tokių terminų naudojimosi Sąjungos teisės sistemoje nustatytais teisėmis netampa praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (Sprendimo *Pohl*, C-429/12, EU:C:2014:12, 29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 63 Nagrinėjant klausimą, ar Sprendimo *Hütter* (EU:C:2009:381) paskelbimo data turi įtakos nacionalinėje teisėje nustatyto senaties termino eigos pradžia, reikia priminti, kad Sąjungos teisės normos išaiškinimas, kurį pateikia Teisingumo Teismas, įgyvendindamas SESV 267 straipsniu jam suteiktą kompetenciją, prireikus paaiškina ir patikslina šios normos prasmę ir turinį, kaip ji turi ar turėjo būti suprantama ir taikoma nuo įsigaliojimo momento. Kitaip tariant, prejudicinis sprendimas nesukuria teisės, bet yra tik aiškinamojo pobūdžio, todėl turi poveikį nuo išaiškintos teisės normos įsigaliojimo datos (Sprendimo *Pohl*, C-429/12, EU:C:2014:12, 30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 64 Dėl senaties termino pradžios Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šis klausimas iš principo priskirtinas nacionalinei teisei ir kad tai, jog Teisingumo Teismas gali konstatuoti Sąjungos teisės pažeidimą, iš esmės neturi poveikio šio termino eigos pradžia (Sprendimo *Pohl*, EU:C:2014:12, 31 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 65 Todėl reikia pažymėti, kad Sprendimo *Hütter* (EU:C:2009:381) paskelbimo data neturi įtakos pagrindinėje byloje nagrinėjamo senaties termino pradžia, ir dėl to tai nėra svarbu vertinant, ar šiuo atveju laikytasi veiksmingumo principo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Pohl*, EU:C:2014:12, 32 punktą).
- 66 Taigi, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pagal ABGB 1480 straipsnį teisė prašyti peržiūrėti atlyginimą ir pakeisti pakopą išnyksta, jeigu ja nepasinaudojama per 30 metų. Šis senaties terminas pagrindinėje byloje pradedamas skaičiuoti tą dieną, kai darbdavys tarnautoją priskyrė prie pakopos, t. y. dieną, kai prasidėjo darbo santykiai.
- 67 Neginčytina, kad teisinio saugumo sumetimais toks terminas yra protingas terminas ieškiniui pareikšti, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 62 punkte nurodytą teismo praktiką.
- 68 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje G. Starjakob teisei prašyti peržiūrėti atskaitos dieną netaikoma senatis.

- 69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į šeštąjį klausimą reikia atsakyti, kad veiksmingumo principą tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, reikia aiškinti kaip neprieštaraujantį, kad nacionalinėje teisėje įtvirtintas teisių, kurios kyla iš Sąjungos teisės, senaties terminas prasidėtų prieš paskelbiant Teisingumo Teismo sprendimą, kuriame išnagrinėta teisinė situacija atitinkamoje srityje.

Dėl septintojo klausimo

- 70 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas septintuoju klausimu iš esmės teiraujasi, ar lygiavertiškumo principą reikia aiškinti taip, kad naujuose teisės aktuose numatyto senaties termino pareikšti ieškiniai, kuriais prašoma atsižvelgti į tarnybos laikotarpį, įgytus iki sukankant 18 metų, sustabdymas turi būti taikomas ir ieškiniams, kuriais prašoma sumokėti atlyginimo, kuris būtų buvęs gautas, jeigu nebūtų diskriminuojama dėl amžiaus, ir iš tikrųjų pagal ankstesnę sistemą, kurioje buvo numatyta tokia diskriminacija, gauto atlyginimo skirtumą.
- 71 Be šio sprendimo 61 punkte nurodytos teismo praktikos, dar reikia priminti, kad pagal lygiavertiškumo principą reikalaujama, kad visos ieškiniams taikytinos normos būtų vienodai taikomos tiek Sąjungos teisės pažeidimu, tiek panašioms nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems ieškiniams (Sprendimo *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, 33 punktas ir Sprendimo *Barth*, C-542/08, EU:C:2010:193, 19 punktas).
- 72 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad ieškiniui dėl darbo užmokesčio reikalavimų, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, taikoma trejų metų senatis, kaip tai matyti iš susietų ABGB 1486 straipsnio 5 dalies ir GBLG 29 straipsnio 1 dalies nuostatų. Tačiau tarnautojams, kurie bendradarbiavo, kaip numatyta ÖBB-G 53a straipsnio 4 dalyje, taikomas šio straipsnio 5 dalyje numatytas senaties sustabdymas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, atsižvelgiant į lygiavertiškumo principą, šioje nuostatoje numatytas senaties sustabdymas taip pat turi būti taikomas ieškiniams dėl darbo užmokesčio reikalavimų, pagrįstų diskriminacija dėl amžiaus pagal ankstesnę sistemą.
- 73 Tačiau reikia konstatuoti, kad nuostata, kaip antai ÖBB-G 53a straipsnio 5 dalis, yra procesinė ir ja reglamentuojami ieškiniai dėl Sąjungos teisės, o ne dėl nacionalinės teisės pažeidimo, nes ji buvo priimta siekiant atsižvelgti į Sprendime *Hütter* (EU:C:2009:381) nustatytus reikalavimus; be to, šis sustabdymas taikytas laikotarpiu nuo šio sprendimo priėmimo dienos iki 2011 m. Įstatymo paskelbimo dienos.
- 74 Iš to matyti, kad dėl to, jog remiantis lygiavertiškumo principu nacionalinės teisės norma vienodai taikoma ieškiniams, grindžiamiems Sąjungos teisės pažeidimu, ir ieškiniams, grindžiamiems nacionalinės teisės pažeidimu, šis principas nėra reikšmingas esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kuri susijusi su dviejų rūšių ieškiniiais, kurių abu grindžiami Sąjungos teisės pažeidimu.
- 75 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuoti, kad lygiavertiškumo principas nėra reikšmingas esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 76 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Sąjungos teisę, ypač 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnį ir 6 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad ja draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose siekiant panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus atsižvelgiama į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų, bet kuriuose kartu nustatyta taisyklė, iš tikrųjų galinti būti taikoma tik tokią diskriminaciją patiriantiems asmenims ir pagal kurią vienais metais prailginamas laikotarpis, reikalaujamas paaukštinat kiekvienoje iš trijų pirmųjų atlyginimo pakopų, ir kuriuose šitaip galutinai išlaikoma diskriminacija dėl amžiaus.
2. Sąjungos teisę, ypač Direktyvos 2000/78 16 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad nacionalinės teisės aktais, kuriais siekiama panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus, tarnautojui, į kurio tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų neatsižvelgta apskaičiuojant jo paaukštinimą, nebūtinai turi būti suteikiama teisė gauti piniginę kompensaciją, atitinkančią skirtumą tarp atlyginimo, kurį jis būtų gavęs, jei nebūtų tokios diskriminacijos, ir tarp realiai gauto atlyginimo. Vis dėlto atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kol diskriminaciją dėl amžiaus panaikinanti sistema nepriimta laikantis to, kas numatyta Direktyvoje 2000/78, vienodo požiūrio atkūrimas apima tokių pačių privilegijų, kuriomis galėjo naudotis tarnautojai, kurie tokio paties pobūdžio ir panašios trukmės patirtį įgijo sulaukę 18 metų, suteikimą tarnautojams, kurie patirtį, nors ir tokios patirties dalį, įgijo iki sukankant 18 metų, kiek tai susiję ne tik su atsižvelgimu į tarnybos laikotarpius, įgytus iki sueinant 18 metų, bet ir atlyginimo pakopos paaukštinimą.
3. Sąjungos teisę, ypač Direktyvos 2000/78 16 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad ja nedraudžiama, kad nacionalinis įstatymų leidėjas, siekdamas atsižvelgti į tarnybos laikotarpius iki sukankant 18 metų, numatytą bendradarbiavimo pareigą, pagal kurią tarnautojas turi savo darbdaviui pateikti su šiais laikotarpiais susijusių įrodymų. Vis dėlto tai, kad tarnautojas atsisako bendradarbiauti, kad būtų taikomi nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, kuriuose, pažeidžiant Direktyvą 2000/78, įtvirtinta diskriminacija dėl amžiaus, ir jo ieškinys dėl mokėjimo, skirto atkurti vienodą požiūrį, palyginti su tarnautojais, kurie sukakus šiam amžiui įgijo tokio paties pobūdžio ir panašios trukmės patirties kaip jų, nėra piktnaudžiavimas teise.
4. Veiksmingumo principą tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, reikia aiškinti kaip neprieštaraujantį, kad nacionalinėje teisėje įtvirtintas teisių, kurios kyla iš Sąjungos teisės, įgyvendinimo senaties terminas prasidėtų prieš paskelbiant Teisingumo Teismo sprendimą, kuriame išnagrinėta teisinė situacija atitinkamoje srityje.

Parašai.